

Årsredovisning Folkhälsa 2007

BOTKYRKA
KOMMUN

Innehåll

INLEDNING – BESKRIVNING AV INNEHÅLL.....	4
SAMMANFATTANDE REFLEKTIONER.....	4
HUR HAR DENNA ÅRSREDOVISNING TAGITS FRAM.....	5
DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE	6
INDIKATORER/RESULTAT DVS UTFALL	6
SOCIAL OCH EKONOMISK TRYGGHET.....	10
INDIKATORER/RESULTAT DVS UTFALL	10
TRYGGA OCH GODA UPPVÄXTVILLKOR	14
INDIKATORER/RESULTAT DVS UTFALL	14
ÖKAD FYSISK AKTIVITET	17
INDIKATORER/RESULTAT DVS UTFALL	17
MINSKAT BRUK AV ALKOHOL OCH TOBAK, SAMT SAMHÄLLE FRITT FRÅN NARKOTIKA OCH MINSKAT ÖVERDRIVET SPELANDE	19
INDIKATORER/RESULTAT DVS UTFALL	19
SUNDA OCH SÄKRA MILJÖER.....	21

Inledning – beskrivning av innehåll

För att förbättra befolkningens hälsa har sex av de elva nationella målområdena prioriterats i Botkyrka. Prioriteringen har gjorts med utgångspunkt från det som är känt om hälsoläget i Botkyrka kommun. De prioriterade målområdena är

- Delaktighet och inflytande i samhället
- Ekonomisk och social trygghet
- Trygga och goda uppväxtvillkor
- Ökad fysisk aktivitet
- Minskat bruk av tobak och alkohol och ett samhälle fritt från narkotika och dopning och minskade skadeverkningar av överdrivet spelande
- Sunda och säkra miljöer och produkter

Genom att arbeta inom de prioriterade målområdena förväntas hälsan bland Botkyrkas invånare öka och skillnaderna i hälsa i förhållande till Stockholms län att minska.

Teoribakgrund till respektive folkhälsomål finns inte med i denna årsredovisning. Den finns nu med i den reviderade folkhälsoplanen 2008-2012 istället (fanns även med i 2006 års folkhälsobokslut

<http://www.botkyrka.se/index.php?dispatchTo=Renderer&action=download&file=50305>)

Många delar i denna årsredovisning återger vad som gjorts endast i punktform. Mer information om detta återfinns dels i nämndernas egna årsredovisningar, dels i folkhälsobokslut 2006 om det är arbete som också genomförts tidigare år. Större fokus får det arbete som utförts under 2007 men som inte fanns redovisat 2006.

Sammanfattande reflektioner

Resultaten av folkhälsoarbetet mäts ibland med hjälp av indikatorer*.

Inom folkhälsoarbetet ser vi såväl positiva som negativa trender men det är inte alltid vi kan veta att det beror på just det arbete som utförts. Dessutom kan det ta tid innan effekter på folkhälsan kan mätas. Därför är det viktigt att använda sig av metoder som man vet är effektiva (kunskapsbaserade) och långsiktiga. Mycket av det arbete i Botkyrka som påverkar folkhälsan sker i ordinarie arbete och det borgar också för en långsiktighet. Denna årsredovisning är indelad efter folkhälsomålområden, men om man istället ser till ett helhetsperspektiv kring folkhälsa, dvs vad vi gör hälsofrämjande för alla (generellt), för vissa riskgrupper) (selektivt) resp "behandling" (indicerat) så görs otroligt mycket inom alla verksamheter som

påverkar folkhälsan i positiv riktning! Att folkhälsoarbetet finns med på agendan, att det är förankrat samt att det integreras i det ordinarie arbetet är en stor framgångsfaktor. Andra framgångsfaktorer är den samverkan som sker på flera nivåer; inom politiken genom folkhälsokommittén samt genom det strategiska arbetet genom folkhälsogruppen, samt genom områdesgrupperna. Att många hjälps åt i arbetet gör också att förväntningarna på resultat ökar. Därför är det viktigt att vi hittar uppföljningar som speglar resultatet av arbetet samtidigt som vi följer trender inom hälsoläget i befolkningen, inför vår fortsatta utveckling av folkhälsoarbetet i Botkyrka.

Vi har för första gången sammanställt ett folkhälso-bokslut utifrån samtliga förvaltningars/nämnders årsredovisningar. Vi har också besökt och diskuterat frågorna med alla nämnder och områdesgrupper. Detta har gjorts att folkhälsofrågorna kommit mer i fokus och underlättar det fortsatta arbetet.

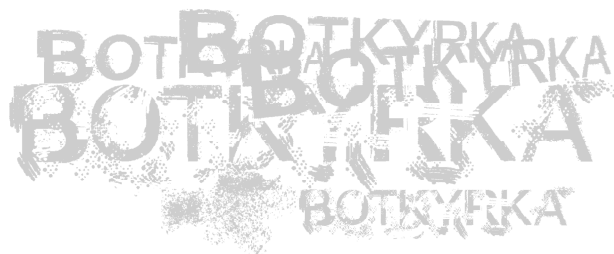
Folkhälsogruppen har träffats en gång per månad under året samt en heldag med analys av folkhälso-bokslutet inför revideringen av folkhälsoplanen, samt inför arbete med deras respektive ettårsplaner.

Vi har reviderat folkhälsoplanen som nu är ute på remiss. Syftet till revideringen är att det är nya flerårs-planemål, det finns nu tillgång till ny statistik samt analysen av folkhälsobokslutet visade behov av att arbeta med fler områden.

Vi har granskat samtliga förvaltningars/nämnders ett-årsplaner ur ett folkhälsoperspektiv.

Under året har vi gett ut 4 nummer av Nytt inom folkhälsoområdet. Förhoppningsvis blir fler intresserade och hittar verksamma metoder till det hälsofrämjande och förebyggande området. Anledningen är flera nya uppdrag innan vi fick vikarie.

*Indikator är ett förhållande eller ämne som används som markör för ett visst annat förhållande – till exempel utbildning som indikator på socioekonomisk situation. Indikatorer visas ofta i statistik för att beskriva folkhälsoläget.

Vad innehåller årsredovisningen?

Dispositionen i detta dokument följer målområdena i plan för folkhälsoarbete.

Under respektive målområde visas

- förväntat resultat utifrån vad som angivits i folkhälsoplanen
- ett urval av statistik eller resultat under året

Huvudfokus ligger på vad som genomförts under året och kan ha påverkat folkhälsan. Detta har delats upp utifrån vad som gjorts inom bostadsområdet, och för flickor och pojkar (barn och unga), vuxna kvinnor och män /familjer, äldre, personal samt allmänt – dvs sådant som genomförts utan att rikta sig till någon särskild målgrupp.

Vid statistiska uppgifter visar symbolerna hur det gått sedan tidigare mätning:

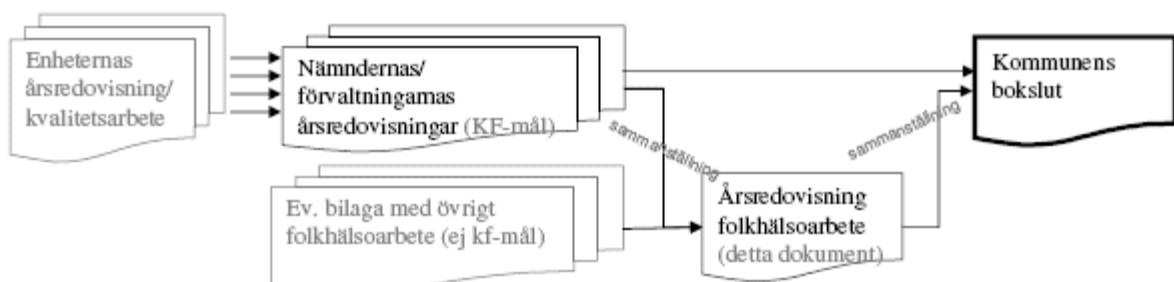
- ✓ visar positiva trender
- ≈ visar stabilt eller varken positivt eller negativt
- ✗ visar negativa trender

Vid beskrivning av årets arbete påverkat folkhälsan visas symbolerna:

- ☆ mycket av folkhälsoarbetet sker i ordinarie arbete och är verksamhetens ansvarsområde.
- ★ ibland görs särskilda satsningar som bidrar extra mycket till förbättrad folkhälsa.

Hur har denna årsredovisning tagits fram

Denna årsredovisning är en sammanställning av nämndernas/ verksamheternas årsredovisningar. Ibland har förvaltningarna gjort ett tillägg just med uppföljning av folkhälsoarbetet. Stegen som har lett fram till nämndernas årsredovisningar inkl folkhälsoarbetet har varit lite olika; ibland har folkhälsoplanens förväntade resultat redovisats direkt av enheterna och därefter sammanställts, i andra fall har man centralt inom förvaltningen sammanställt vad som gjorts inom folkhälsoarbetet. Schematiskt skulle man kunna se det såhär:

Delaktighet och inflytande

Förväntat resultat

Kommuninnevånarna i Botkyrka upplever att de har inflytande över de verksamheter de berörs av

Indikatorer/resultat dvs utfall

- Andel % av de röstberättigade som röstade i
- ✓ Kommunfullmäktige: 71,0 (nationellt 79,4)
- ✓ Landstingsfullmäktige: 70,8 (nationellt 78,8)
- ✓ riksdagen: 76,1 (nationellt 82,0)
- Förtroende för myndigheter 2006 jmf med 2002
- ✓ ökat förtroende för sjukvården och landstingspolitiker
- ✗ minskat förtroende för arbetsförmedlingen.
- ☞ oförändrat för kommun- o riksdagspolitiker, försäkringskassan och socialtjänsten.
- ✗ 56% av kommunens invånare anser att de har inflytande över den verksamhet som de berörs av. Andelen skiljer sig mellan kommundelarna (47-64). Den kommundel där invånarna haft den största ökningen sedan 2004 angående inflytandet är Alby Tullinge har haft den största minskningen.

Resultat från brukarundersökningar – dvs vad anser de som nyttjar kommunens olika tjänster?

- ✓ invånarna anser till viss del att man genom medborgarkontoren kan påverka lokala beslut.
- ✓ 75% av besökarna på kommunens bibliotek, bad, konsthall, fritidsgårdar och träffpunkter anser att de kan påverka verksamheten
- ✓ i förskolan anser 87% av föräldrarna att samarbete mellan föräldrar och personal är bra, 82% anser att formerna för föräldrainflytande är bra
- ✓ i grundskolan är resultaten för samma frågor till föräldrarna 86 resp 82%
- ✓ 72% av eleverna i grundskolan upplever att de har inflytande över det dagliga arbetet. Detta överstiger målsättningen för året (som var 69%)
- ✓ 89% av eleverna i grundskolan anger att de vet vad de ska lära sig (83% 2005)
- ✓ 55% av eleverna i grundskolan anger att de talar regelbundet med sin lärare om sin kunskapsutveckling (19 % 2005)
- ✗ 47% av eleverna i gymnasieskolan upplever att de har inflytande över det dagliga arbetet. Det finns skillnader mellan skolorna som analyseras under 2008.

✓ de personer som under året besökt socialförvaltningen har varit mycket nöjda med både bemötandet och genomförandet av insats.

Allmänt - för alla invånare

☆ Samtliga nämndsammanträden och möten i områdesgrupperna är öppna för alla kommuninvånare.

☆ Alla hushåll har haft möjlighet att kunnat ta del av kommunens mål och resultat genom populärversioner av årsredovisningen och flerårsplanen via utskick till alla hushåll eller via webben.

☆ Medborgarförslag kan lämnas till kommunen. Förslagen bereds och tas upp inom de politiska nämnderna och fullmäktige. Det har utnyttjats flitigt.

☆ Under året har vi utvecklat en struktur (DialogForum) som ska stödja den politiska dialogen om hållbar utveckling ("Ett hållbart Botkyrka") med kommunens invånare. Det har också fattats beslut om att ingå i Sveriges kommuner och landstings projekt för medborgarpaneler.

☆ För att öka och förenkla tillgängligheten startades ett kontaktcenter där många ärenden klaras av direkt. Det nya centret består av 15,75 tjänster mot tidigare 6,75 i växeln. Genomsnittligt antal samtal har sjunkit från ca 26000 per månad till ca 16000. Förklaringen är antagligen att färre behöver ringa flera gånger för att få svar på sina frågor. Tillgängligheten per telefon var tidigare 50%, nu är målet att 60% ska få hjälp med sitt ärende direkt utan vidare-koppling.

☆ Kommunen har en gemensam synpunkts-hantering (tillgängligt via webben) som är ett sätt att erbjuda dialog med invånarna samtidigt som vi säkrar kvaliteten i verksamheterna. Målet med synpunktshantering är att invånarna och brukarna ska känna sig bra bemötta av kommunen. Senast inom 14 arbetsdagar ska en inlämnad synpunkt vara besvarad. Några siffror på antal synpunkter som lämnats in under året;

barn- och ungdomsförvaltningen tog emot 24 synpunkter, kultur och fritid mottog 31.

★ För att kunna vara delaktig är det viktigt att man vet vad som är på gång. Här arbetar kommunen på många olika sätt, t ex; Kommunens webbplatser är tillgänglighetsanpassade enligt internationella riktlinjer. Nu kan vi också lägga ut pdf-dokument som är tillgängliga för personer med talsyntesdatorer. Även arbetet med klarspråk har stor betydelse för tillgängligheten. För att införa klarspråk har det genomförts grundkurser, frukostmöten, granskningar av dokument och ändringar i malldokument..

★ Centralt i kommunen har ett arbete påbörjats med en strategi för bemötande och tillgänglighet. Vid framtagandet av bemötandestrategin ingår perspektiven etnicitet, jämställdhet och delaktighet/ dialog.

☆ Även på förvaltningarna arbetar man mycket med bemötandefrågor. T ex ägnade vård och omsorg såväl chefsdagar och medarbetardagar till bemötandemålet.

☆ En mindre kartläggning har identifierat förvaltningarnas behov av metodstöd och för att hitta jämlikhetsproblemen i verksamheterna, för hur man förhindrar kränkningar (preventionstrategier) och metodstöd för att stödja personer som utsatts för kränkningar (copingstrategier). Kopplat till bemötande är också önskemålet om stöd till hur man kan arbeta för ett bättre klimat på arbetsplatser med skev fördelning i någon av diskrimineringsgrunderna.

★ För att ytterligare öka delaktigheten finns en demokratiutvecklare till stöd. Bl a har han deltagit i utvecklingen av Botkyrkas dialogforum (dialog mellan politiker och invånare i de olika kommundelarna), deltagit på alla ungdomsfullmäktige mm.

I bostadsområdet

★ För att öka invånarnas inflytande och kontakt med politikerna har Dialogforum genomförts vid flera tillfällen i alla kommundelar. Varje dialogforum har haft ett särskilt tema där politikerna diskuterar med medborgarna och får reda på olika synpunkter. Utveckling av centrum, fysisk planering, trafik, skolor, Familjeparken är exempel på vad forumen diskuterat.

★ Utvecklande och införande av Dialogforum har lett till en fungerande struktur, med rutiner och arbetsätt men också återkopplingen tillbaka till medborgarna. Som främsta verktyg att säkra kvalitén i genomförandet har vi tagit fram en handbok i dialog

och en intern utbildning i metoder för dialog. En annan åtgärd för att säkra kvalitén är rekryteringen av en dialoginformatör.

☆ Alby föreningsråd arrangerade ”Jag bryr mig om Alby” –dagen i februari med temadiskussioner och underhållning. ”Jag bryr mig om Alby” som tema präglade flera aktiviteter under året som gick, bl.a. föreningarnas dag under hösten.

☆ Inom dialogen om hållbar utveckling av Alby genomfördes fem samtalsgrupper med kvinnor, företagare, ungdomar, äldre, föreningar och en blandad grupp. Deltagarna i dessa samtalsgrupper utgör basen för gruppen av boende som kan fungera som en referensgrupp i arbetet med utvecklingsprogrammet för Alby.

☆ Några av nämnderna t ex miljönämnden sammanträder på olika platser i kommunen för att underlätta för boende i området att delta på mötet.

☆ I både Alby och Tullinge har områdesgrupperna haft öppet möte. Syftet med detta har bl.a. varit att inbjuda invånarna till mötet för diskussioner om områdets utveckling.

☆ Under Botkyrkas årliga demokrativecka firade medborgarkontoren 20 år. I samband med detta passade man på att i möten med medborgarna diskutera verksamheten.

☆ I planeringen av nya Alby bibliotek har ett antal fokusgrupper med unga och vuxna i Alby genomförts, för att ta reda på invånarnas önskemål och behov.

☆ Biblioteken har deltagit i ett regionalt utvecklingsprojekt med fokus på metoder för brukarmedverkan och utveckling av rummet-medierna-omvärldskontakten

☆ För att innevånarna ska kunna framföra sina synpunkter på den yttre miljön genomförs områdesvandringar två gånger om året i de olika bostadsområdena. Vandringarna genomförs i samarbete mellan samhällsbyggnadsförvaltningen och områdesutvecklarna.

☆ Föreningar erbjuds vara med under kommunens miljövecka. Under miljöveckan och vid andra informationsprojekt i kommundelarna ges möjlighet för kommuninvånarna att komma till tals med förvaltningen/ ledamöter. Det var stort intresse från

föreningar och allmänhet för deltagande i aktiviteter under miljöveckan.

★ Områdesgrupperna i kommundelarna har haft flera olika former för delaktighet, här följer några exempel:

- Arbetet för att skapa en aktiv grupp av boende i Alby som en kanal för information och dialog om Albys utveckling har fortsatt, som komplement till Alby föreningsråd och Alby ungdomsråd.
- Alby föreningsråd arrangerade "Jag bryr mig om Alby" med flera aktiviteter under året, bla en temadag med temadiskussioner och underhållning.
- Genom att komplettera områdesgruppens handlingsplan för områdesarbetet i Fittja och den dialogturné som påbörjades 2005/2006 med de fem arkitektförslagen gavs förutsättningen för en bred dialog. T ex besöktes olika mötesplatser i området, en fokusgruppsträff samt öppet möte med allmänhet och föreningsliv. Dialogen avslutades med ett framtidsseminarium på Mångkulturellt centrum
- www.fittja.nu har skapat en arena där de unga ställer frågorna, tolkar svaren, formulerar tankarna, anger färdriktningen in i vuxenlivet. De unga säger att de vill ge omvärlden motbilder av Fittja – sina egna uppfattningar
- medborgarrådslag – t ex kring fysiska miljön i Tullinge som resulterade i införande av 30km-zoner efter önskemål
- olika råd, t ex äldreråd, ungdomsråd
- områdesvandringar där man som boende får komma med förslag till åtgärder
- I Tullinge har man dessutom genomfört två enkäter. En integrationsbarometer och en attitydundersökning om hur äldre pensionärer upplever sin situation.

★ För att öka möjligheter till att man som boende vet vad som är på gång i området arbetar områdesgrupperna via områdesutvecklarna med att sprida information. Här är några av sätten som använts under året för att sprida information lokalt;

- anslagstavlor
- hemsidorna www.botkyrka.se/området
- särskilda e-postlistor med namn på personer i området som tidigare visat intresse (sk vip-listor)
- I varje kommundel är områdesutvecklaren ytterst ansvarig för att ge ut områdesbladet "Pejl på". Denna informerar om vad som är på gång i området och hur kommunen, områdesgruppen, andra myndigheter, föreningar och andra arbetar med olika frågor som rör kommundelen. Områdesbladet ges ut fyra gånger per år och delas ut till alla hushåll.

★ För att skapa möjligheter till nya mötesplatser i sitt närområde har flera olika aktiviteter genomförts, t ex kvinnoprojekt "Tétime": Projektet pågick under hela 2007 i Fittja. Kvinnogruppen träffades 2 ggr i veckan i Ungdomens Hus. Besökarna har ständigt ökat, från 20 till 60 personer.

Äldre

Äldre invånare är en växande grupp författarträffar SeniorNet i Botkyrka

Kvinnor och män – stöd (vuxna/familjer)

☆ Förskolor och skolor arbetar mycket för att öka möjligheterna för föräldrar att vara delaktiga i elevens skolarbete, här följer några exempel:

- Under utbildning i pedagogisk dokumentation tränas pedagogerna i förskolan bland annat i hur de kan arbeta så att verksamheten tydliggörs för föräldrar.
- samarbetet mellan Enheten för språk och kultur och olika skolor och förskolor har ökat vilket underlättar delaktigheten för föräldrar till flerspråkiga barn
- enheterna arbetar med att utveckla olika former för föräldrainflytande på nivåer ovanför det som rör det egna barnet, dvs på grupp-, arbetslags- och skolnivå. Det finns ett stort engagemang runt det egna barnet, men det är svårt att hitta former som fungerar och engagerar föräldrainflytande på skolnivå
- två forskningsprojekt pågår som rör föräldrarnas delaktighet och inflytande. Det ena handlar om hur föräldrar kan bli delaktiga genom att deras kunskaper och erfarenheter involveras i elevernas läxor, det andra utgår från skolans diskussioner med föräldrar om värdegrund och normer där skolan tar tillvara föräldrarnas livserfarenheter.

☆ Gymnasieskolorna visar upp sig på flera sätt för att öka möjligheterna till att såväl ungdomarna som deras föräldrar ska få insikt i vilket utbud som finns och vad programmen och skolorna kan erbjuda. Detta sker bl.a. genom deltagande i gymnasie-mässan, skolornas öppna hus, besök på högstadieskolornas föräldramöten samt möjligheter för grundskoleelever att besöka gymnasieskolorna (prova-på-dagar).

☆ Gymnasieskolorna har infört IT-stödet Min skola (Dexter). Under 2007 och 2008 kommer även elever

och föräldrar kunna ta del av schema, frånvaro, studieomdömen och betyg.

☆ De personliga ombuden har löpande under året kontakt med personer över 18 år med omfattande och långvariga psykiska funktionshinder. I dessa möten ger de personliga ombuden råd och stöd i olika frågor och tar del av personernas synpunkter och önskemål. De företräder också dem i kontakter med olika myndigheter och deltar i samverkan mellan olika aktörer.

☆ Socialpsykiatriska enheten har deltagit i ett nationellt projekt "Delaktiga Sverige" som syftar till att utveckla medborgarinflytande särskilt för grupper som upplever ett utanförskap. Enheten har utbildat brukarrevisorer, dvs personer som själva har eller har haft en psykisk funktionsnedsättning. De genomför revisioner inom verksamheter och ställer frågor till brukarna. Det kan kännas lättare att ge sina synpunkter till en objektiv person som också har erfarenhet av funktionsnedsättningen och därför kan hitta "rätt" frågeområden.

☆ Flera av socialförvaltningens verksamheter har förslagslådor där besökarna anonymt kan lämna sina synpunkter. T.ex. följs förslagen upp i respektive verksamhet och på ledningsnivå.

Flickor och pojkar (barn/unga)

★ Kommunen har under flera år haft ett ungdomsfullmäktige som också har en egen budget. Under året har en utvärdering av ungdomsfullmäktige medfört att det ömsesidiga åtagandet mellan ungdomsfullmäktige och kommunens förvaltningar har stärkts. T ex bjuds representanter för ungdomsfullmäktige in till ordförandeberedningar inom utbildning och arbetsmarknadsnämnden någon/ några gånger per termin för diskussioner om aktuella frågor t ex kring elevdemokrati, mångfald och främjingsfientlighet.

☆ Vidare har barn- och ungdomsförvaltningen fortsatt sitt samarbete med ungdomsfullmäktige, elevorganisationerna SVEA och Stockholms Elevråd. Två elever i varje skola har utbildats i demokrati/delaktighet som därefter årligen ska utbilda hela elevråden i grundskolan.

☆ På Ungdomens Hus anordnades paneldebatter med lokala politiker i samarbete med Ungdomsfullmäktige under demokrativeckan. Man utgick från olika frågeställningar som man formulerat tillsammans med ungdomarna i Ungdomens Hus.

☆ Ungdomsvägledaren är kanalen till ungdomsfullmäktige och via denna kanal rådfrågades ungdomarna i ungdomsfullmäktige i frågor som berör dem. Ungdomsvägledaren arbetar på flera olika sätt med att stödja ungdomsfullmäktige i sitt arbete med att organisera, mobilisera och stärka ungdomars inflytande i kommunen.

★ Kommunen har som en av sex kommuner i landet en lokal barnombudsman. Under året har hon fått tillträde till fler kommunala planeringsprocesser än tidigare och det har skett en markant ökning av samtal från föräldrar och barn vilket inneburit ett större inflytande för dem.

☆ Personalen inom skolan har fått flera olika sorters utbildningar och inspirationer angående elevinflytande.

☆ De individuella utvecklingsplanerna (IUP) i grundskolan har fortsatt fördjupats genom nätverk för biträdande rektorer och ämneslärare och i skolorna.

☆ Genom samarbete med ungdomsfullmäktige och SVEA har elevskyddsombuden i år 6-9 fått utbildning i arbetsmiljö.

☆ Även gymnasieskolorna arbetar med elevernas formella inflytande i form av klassråd, elevvård och skolkonferensen. Föräldrakontakterna är också en viktig del i detta arbete. T ex har Tullinge gymnasium uppmärksammats av Myndigheten för skolutveckling för sitt arbete med elevdemokrati och har medverkat vid studiedagar ute i landet. S:t Botvids gymnasium utbildar elever i demokratiarbete och Tumba gymnasium har en välfungerande elevråd och aktiva elevföreningar.

☆ Alla enheter har fått en utbildning i FN:s barnkonvention för att på ett bättre sätt kunna inta barnets perspektiv i verksamheten.

★ Drömdeg heter en företeelse i kommunen som är till för att det ska bli lättare för ungdomar att göra något intressant projekt och snabbt få bidrag beviljat. Drömdeg kan sökas utan krav på föreningstillhörighet. Under 2007 fick totalt 15 projekt medel från Drömdeg, sammanlagt 92 000 kr. Några projekt att nämna är en hip hop konsert i Norsborg, teaterföreställningen Klassfiende, en Nycirkusföreställning, en dokumentärfilm och en konsert vid invigningen av Skateparken i Tullinge

Social och ekonomisk trygghet

Förväntat resultat

- Andel studerande i årskurs 9 som är behöriga till gymnasieskolan skall öka.
- Antalet hushåll som är beroende av försörjningsstöd mer än sex månader under ett år skall minska.

Arbetet skall bedrivas med särskilt fokus på att stärka självförsörjning bland unga vuxna (18-24 år) och barnfamiljer.

Indikatorer/resultat dvs utfall

- ✓ Hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd, minskat med 18 % sedan 2004 (korttids-beroende hushåll minskat med hela 26 %)
- ✗ Andelen studerande som efter avslutad utbildning vid kommunens gymnasieskolor har grundläggande behörighet har minskat från 88% till 86%
- ✓ 31% av eleverna som tog studenten vid Botkyrkas gymnasieskolor 2006 påbörjade högskolestudier inom ett år. S:t Botkvidsgymnasiet 42% (Stockholms län 23% riksgenomsnittet 18%)

Annan uppföljning/resultat

- ✓ En större andel av befolkningen uppger att de känner personligt stöd vid kriser: (färre i länet)
- ✓ En något större andel av befolkningen uppger att de upplever stöd vid praktiska problem: (färre i hela Stockholms län)
- ✓ Det genomsnittliga meritvärdet i 9:an har ökat från 191 till 199
- ✓ Antalet eftergymnasiala studieplatser i Botkyrka har ökat från 57 till 117
- ✓ Andelen studerande som under året uppnår godkända kunskaper i svenska inom SFI utbildningen har ökat från 39% till 52%
- ✓ av dem som genomgick arbetsmarknadsprogram övergick 63% till egen försörjning (tidigare 50%)
- ≈ 70% av personerna som avslutad vuxenutbildning år 2007 gick vidare till fortsatta studier eller till egen försörjning kvarstår på 70%

Allmänt - för alla invånare

☆ Vi har informerat kring konsumentverksamheten i förebyggande syfte på flera sätt (totalt 372 personer berörts): Två öppna rådgivningskvällar har genomförts på biblioteket, Botvids gymnasium,

introduktionsenheten för flyktingar, en kvinnoförening i Fittja och Tumba gymnasium. Dessutom har personalen i kontaktcenter och på medborgarkontoren fått riktad utbildning i konsumentkunskap.

Unga vuxna

☆ Ungdomar (18-24 år) som är arbetsföra och ej har sysselsättning erbjuds kompetenshöjande sysselsättning inom 2-4 veckor efter nybesök. Exempel är "Jobbcentrum" och "Vägledningsteamet". Under 2007 avslutades totalt 214 ärenden. Av dessa hade då 75 personer "egna inkomster genom annan huvudman", "genom arbete" och "egna inkomster i övrigt". Uppföljning av handlingsplan sker vid personliga träffar med klienterna inför varje beslut.

☆ En ny näringslivsstrategi har antagits. Samverkan på både regional och lokal nivå med olika aktörer har utvecklats. Den aktiva bearbetningen av företag i syfte att få en etablering inom kommunen har fortsatt, ett arbete som i huvudsak får effekt 2008 och framförallt framåt.

☆ Det regelbundet återkommande rekryteringsmässan på Arbets- och kompetenscenter, har varit uppskattad av såväl arbetslösa Botkyrkabor som det lokala näringslivet.

Flickor och pojkar (barn/unga)

☆ Barn och ungdomar som tillhör grundskolans ålder och som är placerad på institution, familjehem, jourhem eller i en daglig strukturerad öppenvård verksamhet har behov av en bra skolgång. I vårt uppföljningsarbete ser vi till att en uppföljning av barnets skolgång sker.

★ För att stimulera nya arbetssätt för att öka elevernas lärande och resultat, har man arbetat med

ämnesnätverk inom matematik och språkutveckling inom barn och ungdomsförvaltningen. En utökning har under 2007 skapat ytterligare nätverk som är ämnesövergripande för arbetslagens arbetssätt och arbetsformer. Innehållet i dessa nätverk ska ge redskap för att genomföra undervisning, bedömning och utvecklingssamtal i läroplanens anda. För stimulans och erfarenhetsutbyte på skolledarnivå drivs nätverk för biträdande rektorer

☆ En mängd olika aktiviteter i kompetensutveckling för lärare, som ett led att öka intresse och inläring i olika ämnen, har skett under året, t ex:

- "Digital lärmiljö" och "Digitala lärresurser" via KTH (ca 40 personer)
- workshops där pedagoger fått lära sig att producera lärobjekt och presentationer via webben.
- användning av digitala whiteboards. (130 personer)
- matematikdidaktik i samarbete med Myndigheten för skolutveckling (120 personer)
- NTA-projektet, anpassat, laborativt material för undervisningen i naturorienterade ämnen. Lärarna anser att materialet och arbetssättet utvecklar elevernas kunskaper och förståelse inom det naturvetenskapliga området. Projektledaren har även inlett samarbete med Läskampanjen för att ytterligare förstärka språkutvecklingen under arbetet med NTA.

☆ Matematikutvecklare har byggt upp matematikverkstäder i tre skolor, så att det nu finns sammanlagt två matematikverkstäder för yngre barn och två för äldre.

★ Inflyttningen av barn och ungdomar från andra länder till Botkyrka har varit hög under året och bedöms fortsätta att vara hög. Flera olika arbetssätt fortsätter för att stödja tvåspråkiga barn, t ex:

- Nätverket "Att lyfta barnens båda språk" fortsätter. Där möts modersmållärare och förskollärare för att hitta samarbetsformer i arbetet med barnens modersmål och svenskan.
- Läskampanjen; Under 2007 har man bland annat fokuserat på bokcirklar, författarbesök, historia genom skönlitteratur och mångkultur.
- Många lärare har kompetensutvecklats i språkutvecklande arbetssätt under året. Dessa utbildningar är vinklade mot didaktik inom ämnena matematik, no och so.

★ Gymnasieskolorna har arbetat inom *projektet mångfaldsarbetet* med riktade insatser för lärare och skolledare. Målen är att bli medveten om diskriminerande strukturer i samhället och synliggöra ungdomars, med utländsk bakgrund, inlärlings-

förutsättningar. Exempel på insatser är Språkutvecklande arbetssätt i svenska, samhällsorienterade och naturorienterade ämnen, Språkbedömning samt Matematikdidaktik.

☆ Projektet entreprenörskap har varit ett viktigt utvecklingsområde under året. En strategi- och handlingsplan för förskola, grundskola och gymnasium i entreprenöriellt förhållnings- och arbetssätt har tagits fram

☆ Under hösten 2007 genomfördes en särskild Ung Företagsamhetutbildning lokalt i Botkyrka för att locka fler yrkeslärare, men också övriga lärare, att arbeta med Ung Företagsamhet.

★ Mentorsprogrammet Norrsken fortgår och ett nytt mentorsprogram, Kultursken, har planerats och sätts igång under vårterminen 2008. Flertalet skolor har haft skola/arbetsliv som tema och formulerat arbetsplaner på temat. Allt sammantaget har resulterat i många entreprenörskapsprojekt, utformande av olika praomodeller och andra varierande sätt att knyta skolan till näringslivet.

★ Elever från norra Botkyrka har under ett år arbetat i ett skolprojekt initierat av Michael Treschow, Svenskt Näringslivs styrelseordförande och Barn- och Ungdomsförvaltningen. Sju internationella teknikföretag och fem grundskolor är engagerade i projektet. Ungdomarna som deltar är mellan 14 och 15 år, talar minst tre språk flytande och är intresserade av naturvetenskap och teknik. Majoriteten är av utländsk härkomst.

☆ Tullingebergsskolan fick ta emot ett hederspris av statsminister Fredrik Reinfeldt. Priset ingår i skolornas fredspris som delas ut av Emrichfonden varje år. Anledningen var det aktiva arbete man gör för att inkludera träningsskolans elever i Tullingebergsskolans vardag. Träningsskolans elever och personal ska delta i all verksamhet och i alla evenemang på skolan utifrån sina förutsättningar. Eleverna i träningsskolan ska också delta tillsammans med övriga barn på fritids.

★ Det individuella programmet blev en del av Tumba gymnasium 2007. Fördelarna med samgåendet har varit bland annat en förstärkt elevvårdsorganisation, fler kuratorer, studie- och yrkesvägledare samt kamratstödjare kan nu arbeta tillsammans i högre utsträckning. Eleverna har fått möjlighet att i större utsträckning ta del av Tumba gymnasiums breda kursutbud. Ett 20-tal studerande

har fortsatt ett förlängt program med inriktning mot restaurang och grafisk produktion

☆ 2006 saknades kännedom om sysselsättningen för 291 ungdomar 16-20 år i kommunen. Vid en ny genomgång hade denna siffra sjunkit till 70 ungdomar. Projektanställd personal inom socialtjänsten har under året kontaktat dessa ungdomar för att ta reda på om dessa var intresserade av att delta i socialtjänstens projektverksamhet i Ungdomens hus. Endast ett fåtal nappade på erbjudandet. Merparten av ungdomarna gick inte att nå.

☆ Sex kommuner på Södertörn har nu ett avtal om gemensam gymnasierregion så att alla elever söker till alla skolorna på lika villkor för att möta de studerandes behov och förväntningar. Antalet förstahandssökande till Botkyrkas kommunala gymnasieskolor ökade med 8 procent de senaste 2 åren.

★ Matlagningsprojektet fortsätter och upplevs som mycket positivt och har bidragit till att stärka elevernas självkänsla, öka deras kunskaper om kostens inverkan på hälsan och att skapa ett positivt möte med personal inom socialtjänst och skola.

Kvinnor och män – stöd (vuxna/familjer)

☆ Det intensiva samarbetet med arbetsförmedlingen, vuxenutbildningen och näringslivet har bidragit till att fler har fått arbete. Vi utvecklar och prövar också kontinuerligt de arbetsmetoder som används för att våra deltagare snabbare få ett arbete

☆ Hushåll som har försörjningsstöd ser olika ut och har olika förutsättningar. I de flesta hushåll finns barn och minst en person är arbetssökande, ibland studerade någon på SFI eller är sjukskriven. Individuella handlingsplaner upprättas för var och en av de vuxna i hushållet. Finns det dessutom problem i familjen som berör alla så kan det finnas en gemensam handlingsplan.

☆ Ibland behöver den sociala situationen blir mer stabil innan de kan koncentrera sig på att vara aktivt arbetssökande. Det stöd och motivationsarbete som socialsekreterarna arbetar med är bl.a. att stödja misshandlade kvinnor att få hjälp i sin situation, stödja sjuka/deltidssjukskrivna till att få kontakt med läkare och psykiatri så att de får behandling samt följa upp behandlingen, stödja personer med missbruksbeteende till att söka behandling, stödja

föräldrar att söka hjälp när barnen har problem o.s.v. I flertalet av dessa ärenden samarbetar vi också med andra enheter inom förvaltningen samt med Arbetsförmedlingen och/eller Landstinget.

☆ Förutom motivationsarbetet så remitteras ibland personer med försörjningsstöd till kompetenshöjande verksamhet, arbetsträning, arbetsprövning, som ges via Arbets- och kompetenscenter, Jobbcentrum, Återvinnarna, Blåband m.fl.

☆ Det finns hushåll som inte har något fast boende (egen lägenhet) och som har försörjningsstöd. Socialsekreterarna arbetar även här aktivt med information, motivation och uppföljning när det gäller dessa personers sökande efter bostad.

☆ För att minska försörjningsstöd under lång tid har olika rehabiliteringsutredningar genomförts. Under 2007 har 20 klienter deltagit i projektet Återvinnare, 25 klienter har deltagit i Rehabiliteringsrådet coachverksamhet, 30 har deltagit i verksamheten på Alby kvinnocenter samt 18 har haft annan rehabiliteringsinsats som t.ex. inom Blå Band och Sophiahemmet. Av ovanstående gruppen har 21 personer efter insatser fått annan inkomst än försörjningsstöd.

☆ Daglig verksamhet är sysselsättning eller arbete för vuxna personer med större funktionshinder. Fler deltagare än tidigare har haft sin dagliga verksamhet på företag. De nya deltagarna i daglig verksamhet har också i högre utsträckning valt andra alternativ än daglig verksamhet, som exempel kan nämnas utbildning och arbete i Samhall

☆ Botkyrka ingår i ett valideringsprojekt som startades hösten 2007. Projektet riktar sig till målgruppen med Aspergers syndrom och syftet är att öka anställningsbarheten för personer med funktionsnedsättningen.

☆ Ett intensivt arbete med att skapa en röd tråd inom vuxenutbildningen har pågått, framförallt ska alla väntetider i de olika utbildningarna försvinna. Den som avslutar sin utbildning inom ett område ska omedelbart kunna fortsätta på nästa. Från våren 2007 är det också möjligt att fortsätta sina studier inom grundläggande vuxenutbildning, samtidigt som studierna inom vissa områden på gymnasial nivå kan påbörjas. En utbildningskedja från SFI hela vägen till gymnasiala studier har skapats. Resultatet av detta har blivit att de studerande snabbare blir färdiga med sina studier. Ämnesövergripande teman - främst mellan svenska och samhällskunskap har

under hösten genomförts med gott resultat. I förlängningen kommer fler kurser att integreras.

★ För att möta individens behov av individualiserad SFI-utbildning finns fyra yrkesinriktningar; Svenska för Akademiker (läkare/ sjuksköterskor), för Pedagoger, för Hantverkare samt för Företagare. En annan form av SFI är undervisning kombinerat med praktik utifrån den studerandes tidigare erfarenheter och kompetenser.

☆ Det finns ett ökat behov av yrkesutbildningar på gymnasial nivå. I Botkyrka finns nu Omvårdnadsprogrammet och Barn- och Fritidsprogrammet. Ytterligare delar som upphandlats eller planerats är VVS, bageri & konditori, fastighetsskötsel samt butik och varuhandel. Dessutom beviljade Skolverket en påbyggnadsutbildning till elevassistent.

★ Folkhälsoprojektet på Karolinska Institutet i Huddinge är ett samverkansprojekt mellan Karolinska Institutet, Botkyrka kommun, Landstinget och Migrationsverket. Projektets syfte är att inventera de nyanländas medicinska hälsa och eventuella behov av medicinska insatser för att snabbare kunna delta i och tillgodogöra sig introduktionsprogrammet.

☆ Botkyrka, Huddinge kommun och Svensk flyktinghjälp (SWERA) har ett samverkansprojekt för att skapa nya möjligheter för nyanlända flyktingar att få kontakt med närsamhället och skapa kontaktnät med organisationer och föreningsverksamheter. Under 2007 har projektet rekryterat ca 100 frivilliga medborgare som volontärer. Cirka 140 flyktingar har deltagit i projektet varav ca 60 % är från Botkyrka.

☆ Det fanns en mängd arbetsmarknadsprogram och flera egna metoder; t ex valideringsverksamheten, studiecirkelform tillsammans med arbetsförmedlingen, branschrepresentanter och Vuxen-skolan för som bygger på deltagarens egna aktiva

val med tydlig yrkesinriktning. ”Arbetsintroduktion för nyanlända” och ”Praktikförmedling” och rekryteringsmässor. De utvärderingar som gjorts visar att deltagarna bedömer programmet som meningsfullt. Inte minst tycks momentet om det svenska arbetslivet samt praktikperioden uppskattas. Intresse och engagemang märks bland deltagarna och man vill snabbt ut i arbetslivet.

☆ Botkyrka kommun får tillstånd för att bedriva två nya kvalificerade yrkesutbildningar (KY); Grafisk binderiteknik samt Rådgivare inom finans och försäkring. Sedan tidigare bedriver Botkyrka kommun två KY-utbildningar (Industriell grafisk tryckprocess samt datorspelsutbildningen 3D animation och level design

☆ Socialbidragsenhetens sektion för ekonomiskt bistånd 18-24 år arbetar med gymnasiestuderande ungdomar över 18 år i de fall där föräldrarna bedöms sakna förmåga att ta ansvar för sin ungdom eller där det finns konflikter som omöjliggör att ungdomen bor hemma. Sektionen har i de flesta fall ett samarbete med utredningsenheten kring dessa ungdomar. Målet är att dessa ungdomar ska avsluta gymnasiet med godkända betyg.

☆ Personliga ombud finns fr o m förra året i Alby och i Tumba. Det rör sig vanligtvis om bostad, försörjning, bidragsförmåner, arbete, sysselsättning och fritid. Fondansökningar och överklagningar är vanligt. Råd, stöd och hjälp i kontakterna med myndigheter är frekvent. Det förekommer ofta att personer ”faller mellan stolarna” och behöver stöd i samordningen med aktuella myndigheter. För att förhindra detta har en styrgrupp tillsatts med representanter från socialförvaltningen, arbetsförmedlingen, försäkringskassan och landstinget.

Trygga och goda uppväxtvillkor

Förväntat resultat

- Barn i Botkyrka har en god psykosocial hälsa.
- Barn i utsatta livssituationer uppmärksammas tidigt och får stöd.
- Föräldrar till barn i Botkyrka har bra stöd i sin föräldraroll

Indikatorer/resultat dvs utfall

- ✓ Hälsokenkätens resultat (vuxna) visar förbättringar i Botkyrka angående oro/nedstämdhet (försämringar i de två äldsta åldersgrupperna i länet).
- ✓ Index för psykisk hälsa visar en förbättring Under 2007 gjordes ingen drogvaneundersökning – därav inga nya resultat angående ungas psykosociala hälsa

Annan uppföljning/resultat

- ✓ 2007 var det 8,7 lärare per 100 elever. För 2006 var lärartätheten 8,6.
- ✓ Antalet årsarbetare på barn- och ungdomsförvaltningen har under åren 2005-2007 ökat med 114 årsarbetare (5 %), varav inom grundskolan 53 årsarbetare och inom förskolan 61 årsarbetare.
- ✓ 2007 identifierades 525 barn/ungdomar i riskzon för ogynnsam utveckling (57% pojkar). År 2005 identifierades 1031 barn/ungdomar. Största minskningen har skett bland tonåringarna.
- ✓ Öppna förskolans besökare har ökat med 14% jfr med 2006 (totalt antal besökare 2007 var 30807, ökningen var 3800 besök). OBS! En anledning är att Tullinge har varit öppet hela året-07 men endast del av år 2006.
 - ✓ De fyra återstående Öppna förskolornas besökare har tillsammans ökat med ca 7 %.
 - ✓ Alby haft en kraftig ökning med 26 %
 - ✗ Fittja har minskat med 4 %
 - ≈ Hallunda har haft oförändrat
 - ✓ Storvreten haft en 10 % ökning
- ✓ Öppna förskolans riktade tid till barn och föräldrar har ökat från totalt 2731 besökare 2006 till 5114 besökare 2007. En stor förklaring till ökningen är samverkan med BVC och att man haft verksamheter/aktiviteter tillsammans.
- ≈ Ungdomsmottagningen besökare till kuratorn har ökat med 9% (totalt 1128 besök – kan vara positivt om fler söker hjälp när de behöver)
- ✗ Ungdomsmottagningen besökare till barnmorskan har minskat med 3% (totalt 2789 besök)

- ✓ Ungdomsmottagningens besökare är övervägande flickor (80%) men det har skett en stor ökning av besöken av pojkar (ökningen är 24%, från 669 personer till 830)

Allmänt - för alla invånare/ I bostadsområdet

★ I Tullinge har man planerat för att anställda i kommunens verksamheter som jobbar med ungdomar, ska få verktyg att ta diskussionen om främlingsfientlighet. I samarbete med studieförbund kommer man framöver att anordna öppna seminarier med föräldrar om främlingsfientlighet där exempelvis EXPO ska medverka.

En del som finns beskrivet under alkohol resp sunda och säkra miljöer påverkar också detta målområde (trygga och goda uppväxtvillkor), t ex nattvandring och aktiviteter på skollov.

Flickor och pojkar (barn/unga)

☆ Genom att ha genomfört "Lägsta städstandard" kan vi garantera en bra miljö för våra barn och ungdomar i deras "arbetsmiljö", dvs. skolor och förskolor

★ Under året har en förskolebuss startat i Tullinge. I en unik verksamhet och med naturen som lektrum får barn och pedagoger möjlighet att utforska och skapa på ett helt nytt sätt. Fördelarna med förskolebussen är många. Barnen håller sig friska, ljudnivån blir lägre och det blir mindre konflikter. Barnen slipper också avbryta leken på grund av städning och det blir en större frihetskänsla i gruppen.

★ Under 2007 genomfördes en kartläggning inom alla kommunens förskolor och skolor som tog upp olika aspekter av undervisningen i livskunskap. Vid enkäter och intervjuer med skolorna bedömer många att livskunskapsundervisningen har gett tryggare elever och bättre relationer mellan barn/ungdomar sinsemellan men också mellan barnen och de vuxna på skolan. Alla förskolor och skolor arbetar med livskunskap i olika grad och på olika sätt. Livskunskap finns allt oftare på schemat och de senaste åren har

allt fler använd sig av den kunskapsbaserade metoden SET, det vill säga socioemotionell träning. En tydligare definiering om vad Livskunskap är och vilka metoder som ger effekt bör utvecklas mer.

★ Arbete med likabehandlingsplaner och en mobbingfri skola och kontinuerliga elevhälsosamtal inom skolhälsovården har också under 2007 tillhört det vardagliga arbetet på skolorna.

★ Under 2007 har utbildningen av fritidsledare intensifierats. Det projekt som startade under 2006 har vidareutvecklats och blivit ännu mer omfattande. Tillsammans med Huddinge, Värmdö och Södertälje har vi fått tre miljoner kronor att använda till utbildning av all fritidsgårdspersonal. Utbildningen har fokus på ledarskapet och ledarrollen och syftar till att få ännu bättre fritidsledare som ska bidra till att säkra trygga uppväxtvillkor för barn och ungdomar. Totalt har varje ledare fått fem utbildningstillfällen under 2007 (utöver den efterföljande handledningen som startades efter 2006 års utbildning).

★ Barn i väntan (BIV) är ett projekt kring barns asylprocess och stöd till nyanlända flyktingar, verksamheten drivs av Svenska kyrkan, hälften av kostnaden finansieras av Botkyrka kommun och den andra hälften av olika fonder.

★ Deltagare i tjejgrupper på fritidsgårdarna har ökat och blivit så viktiga att gårdarna nu har hela kvällar särskilt för tjejer.

★ Ledarutbildningen för tjejer 15-20 år har fortsatt under 2007. Syftet är att vägleda, stödja och bekräfta tjejer och ge dem framtidshopp. Samt ge dem redskap att påverka utvecklingen i sin omgivning vilket i sin tur kan motverka segregation, kränkningar mm.

★ I Hallunda/Norsborg bildade några av områdesgruppens ledamöter ihop i ett partnerskap för att kunna driva en eftermiddagsverksamhet på Musikhuset för barn 8-12 år. Under den korta tid som partnerskapet har drivits har verksamheten varit mycket välbesökt, barnen har fått tillgång till både fritidsverksamhet och stöd med läsläsning.

★ Skolorna och socialtjänsten har under 2007, precis som tidigare år, arbetat både var för sig och i samverkan för att tidigt upptäcka och stödja barn som är socialt utsatta och/eller som far illa. Förskolans och skolans pedagoger och annan personal är bra på att tidigt upptäcka barn som far illa med anledning av sin livssituation och uppväxtmiljö. Skolans egen organisation med speciallärare, skolsköterska, kurator,

psykolog och annan personal, inte minst engagerade pedagoger, vidtar åtgärder för att stödja barnen men ofta behövs annan kompetens i form av socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatrisk kompetens. Förvaltningarna har fått ett gemensamt uppdrag att tillsammans kraftsamla för att tidigt upptäcka och stödja barn som far illa. I och med att kunskapen att identifiera och stödja barn i riskzon har ökat har det medfört att antalet identifierade barn minskat men att insatserna avsevärt ökat. En teori är att en kraftig ökning av generella insatser kan minska denna grupp.

★ Resursenheten för statistik över barn som enligt bestämda kriterier bedöms vara i riskzon för ogynnsam utveckling (se uppföljning ovan). De största anledningarna till identifiering under året var barn som saboterar i skolan, därefter att de mobbas/mobbar, barn som är brottsoffer eller barn till föräldrar där det förekommer våld, eller barn som umgås med andra barn som har sociala problem. En ny riskgrupp är barn till föräldrar med bristande omsorgsförmåga. Flera av barnen kan vara registrerade inom fler riskgrupper, det genomsnittliga antalet riskgrupper är 1,9. Den största minskningen sedan 2005 är barn som misstänks använda droger (från 125 till 25).

★ Totalt sattes 900 insatser in till de barn eller deras föräldrar som identifierats. Det vanligaste var föräldrakontakt (201 personer) och stödkontakt (150 personer). Men många har också deltagit i grupp (124 personer). Nätverk/rådslag skedde i 99 fall.

★ Områdessekreterarna i resursenheten har genom tidig identifiering av ogynnsam utveckling av barn och ungdomar också gett olika typer av insatser och stöd. Ex. på insatser är: föräldrarådslag, riktade gruppinsatser kring tex. droger (42 tillfällen berörde över 500 ungdomar och 122 föräldrar), föräldrautbildning (föräldrastegen), tjejledarutbildning (95 ungdomar) och ART.

★ Samtalsmottagningen erbjuder barnen, deras familjer och deras sociala nätverk professionell stöd och hjälp att lösa konflikter och mötas runt problem som drabbar barn och unga. Utgångspunkten är barnet och dess relationer och arbetet syftar uteslutande till att stärka barnets nätverk och förbättra barnets levnadsvillkor.

★ Barnverksamheten ingår i helhetssatsningen för våld i nära relationer. Genom denna verksamhet får barn möjlighet att terapeutiskt bearbeta det våld de bevittnat i nära relationer, genom att måla, leka och samtala. 34 flickor och 24 pojkar har deltagit i Barnverksamheten under året. Stöd ges till förälder/rar

att få förståelse för barnets reaktioner, beteende och behov. Några barn har också fått metoden ”Trappansamtal”.

★ Sektionen för förebyggande arbete och öppenvård erbjuder en rad olika insatser för barn/ungdomar och deras familjer för att främja den goda psykosociala hälsan hos barn i Botkyrka. För att få en uppskattning av omfattningen pågick 301 ärenden december 2007. Här följer några exempel vilka insatserna varit

- miniMarias mottagning för ungdomar/föräldrar vid oro för missbruk, vilket hade en ökning av nya ärenden 2007. Dessutom tillkom ungdomar med familjer som sökte hjälp själva.
- ART - aggression regressiv training och kognitiv beteendeterapi. Grupprogram, familje-ART och en ny insats som utformats, KBT – F, som innehåller individuell KBT behandling och färdighetsträning i grupp.
- konsekvensprogram 6-10 ggr. Programmet vänder sig till både till den unge och till dennes föräldrar.
- Medling: Under perioden har vi tagit emot 9 beställningar om medling.
- Ungdomstjänst (en stor ökning från 3 till 34 personer 2007 på grund av lagändring.
- Eftervård och utslussning. många av dem som blir aktuella har mycket kvar av sin missbruks- och kriminalitetsproblematik. Därför har insatsen tenderat att bli mer behandling än eftervård.

★ Öppna förskolan inom familjecentralerna har haft fler besökare än tidigare (se uppföljning). Öppna förskolorna har haft öppet 47 veckor under året. Den riktade verksamheten har varit bl a temadagar, föräldragrupper t ex ”vägledande samspel” eller ”bättre föräldraskap” (14 träffar á 2,5 timme, totalt 5 grupper), babymassage (352 barn), studiegrupp svenska med Sverigekunskap, metoden ”Trappansamtal”.

☆ Föräldrar till barn som har fått diagnosen ADHD har under två kvällar fått en särskild föräldrakurs. Kursen gavs i samverkan med olika enheter inom socialförvaltningen, BUP (barn- och ungdomspsykiatri), Habilitering, och Barnombudsmannen.

★ Utöver ovanstående föräldragrupper har socialförvaltningen erbjudit föräldrar med barn i åldrarna 0-18 år olika former av föräldrautbildningar/gruppverksamheter:

- Föräldrakraft för föräldrar och barn 6-12 år (i samverkan mellan socialförvaltningen och Barn- och Ungdomsförvaltningen). Under året har tre grupper pågått med sammanlagt 18 barn och deras föräldrar. Kursen innebär 8 träffar á 3 timmar.

- Föräldrastegen 13-16 år. Under året har två utbildningar med 17 föräldrar till 17 barn genomförts.
- Brytpunkten. Under året har grupper för föräldrar och barn erbjudits där missbruksproblematik förekommit.

Kvinnor och män – stöd (vuxna/familjer)

★ Föräldragrupper och föräldrautbildning i vissa fall tillsammans med barnen. Se ovan. Andra sätt att stödja föräldrarollen är att ha bra innehåll i föräldramöten. Som exempel kan nämnas att utifrån resultatet i drogvaneundersökningarna har några skolor haft diskussioner med föräldrarna hur skolan och föräldrarna kan hjälpas åt att vända negativa trender gällande alkohol och andra droger.

★ Botkyrkagrupperna erbjuder olika typer av stöd till föräldrar och deras barn. Målet med insatserna är att ge barnen goda psykosociala uppväxtförhållanden. Familjebehandlarna ger stödet i familjens hem och närmiljö. Totalt pågick 136 familjestöd under 2007.

★ Att ha en helhetssyn på familjevåld är en grundläggande förutsättning för att skapa goda uppväxtvillkor. Det är viktigt att ge en tydlig signal att våld är oacceptabelt och tas på största allvar samtidigt som samtliga parter kan erbjudas stöd, behandling och råd utifrån barnet i fokus. Här är några exempel på insatser:

- Pappaverksamheten har under året utvecklat ytterligare ett program, Caring dads, som till skillnad från programmet Verktygsgajden mer fokuserar pappans roll som våldsverkare i relation till hans barn. Syftet är att hos pappan skapa en större förståelse och insikt om hur våld påverkar barnet och pappan ges verktyg för att lära sig undvika all form av våld riktat mot barnet och/eller modern.
- kvinnorådgivningen och samtalsmottagningen
- För att förbättra relationen mamma/barn då kvinnan utsatts för våld i en nära relation har ett projekt startats. Förstudien är klar och genomförandet kommer att ske under 2008.

★: Planeringen för Klaraprojektet startade under 2007 för att utveckla stödet till föräldrar med en intellektuell begränsning. Genomförandet sker under 2008.

☆ Ett förslag har tagits fram för hur kommunen kan minska antalet vräkningar. Samverkan inom kommunen men även med Botkyrkabyggen och kronofogdemyndigheten. Vräkningar drabbar barnen extra hårt.

Ökad fysisk aktivitet - och goda kostvanor

Förväntat resultat

- Den fysiska aktiviteten bland barn, vuxna och äldre skall öka.
- Barn i Botkyrka har goda mat- och motionsvanor.
- Den fysiska aktiviteten bland Botkyrka kommuns och landstingets personal ökar.

Indikatorer/resultat dvs utfall

- ✓ Den regelbundna motionen har ökat totalt sett. Men skillnader finns:
- ✗ männen har minskat sin motionsgrad (från 82 till 78%) medan de ökat i länet
- ✓ kvinnorna har ökat sin motionsgrad i såväl kommunen som i länet (74 till 86%)
- ✗ 18-24-åringar har minskat sin fysiska aktivitet.
- ≈ Det finns även skillnader utifrån socioekonomisk index.

Annan uppföljning/resultat

≈ Resultaten från hälsoenkäten tyder på att det skett en viss förbättring avseende matvanor i kommunen, även om förbättringen är större i länet. Dock är andelen med goda kostvanor totalt sett lägre i Botkyrka och då allra lägst bland männen. 46% av männen äter t ex rot- och grönsaker så gott som dagligen/flera gånger per dag, jämfört med 71% bland kvinnorna.

≈ Det finns ingen mätning för att avgöra om barn- och ungdomsnämndens mål nås att 95 % av eleverna erbjuds daglig fysisk aktivitet. Förvaltningen gör ändå bedömningen att de flesta skolorna nått upp till målsättningen.

I bostadsområdet

★ Under 2006 och 2007 har det byggts totalt fyra konstgräsplaner för 11-mannalag inom fotboll; På Brantbrinks IP, Brunna IP och 2 st på Storvretens IP. På Storvreten byggdes även en Spontanidrottsplats 2006.

☆ Slagstabadet har rustats med en ny brygga och en beachvolleybollplan. Stranden och vägarna ned till badet har förbättrats.

☆ På Stendalsbadet i Tullinge har vi gjort slyröjning och urdikning för dränering av badets soltytor. Strandrensan på Stendalsbadet har fått ny sand.

Flickor och pojkar (barn/unga)

★ Kulturmånaden hade "Rörelser" som årets största satsning med 22 245 deltagande barn, unga och lärare. Fler än 90 % av kommunens förskolor och grundskolor har deltagit med en eller flera grupper/ klasser i någon av Kulturmånadens program

☆ Barnkulturåret k.UNG 07 har erbjudit rörliga, tankeväckande och lustfyllda möten med en mångfald av olika konst- och kulturformer för Botkyrkas barn och unga. 34 038 barn, unga och vuxna har tagit del av något av programmen under året. Årets större satsningar var, Dansrekordet, K.UNG i det gröna, Vinterlovsteater med Pantomimteatern, Förskole/skolbio i samarbete med Xenter, Barnpoesifestivalen, Lilla sommarfestivalen, Musikhögskolans symfoniorkester, Barnkulturlördagar, Barnteater i Hågelbyparken

★ Under 2007 fortsatte samtliga enheter att arbeta med att eleverna ska röra sig minst 30 minuter varje dag. Alla enheter fick under april månad söka medel för att främja barns och elevers hälsa. I elevenkäten anger 90 % av eleverna i skolor 5 och 8 de får lära sig hur man kan göra för att må bra (t ex motion, kost, allergier, rökning).

★ I september arrangerade förvaltningen tillsammans med miljöförvaltningen en miljövecka med kost och rörelse som centrala frågor. Tävlingen "Titta vi rör oss" pågick i fyra veckor under oktober. Sammanlagt tävlade mer än 5 000 barn och elever, dock deltog väldigt få från skolor 7-9.

★ Under hösten erbjöds 100 pedagoger att få Röris 3-utbildning. Intresset var stort och de 100 platserna fylldes snabbt. Programmet används flitigt bland de yngre barnen.

★ I Hälsa i fokus-projektet (f.d."Pigga barn") återstår 9 skolor. Temakvällarna hade dålig uppslutning, varför vi har påbörjat ett arbete med att förändra

projektet för att hitta andra vägar att nå föräldrarna. De skolor som återstår kommer att få delta under hösten 2008, då omarbetningen är klar.

★ Projektet Rörelse och hälsa avslutades den 1 april 2007 och ingår nu i den ordinarie verksamheten. Aktiviteterna inom projektet har lett till att alla skolor nu är på en högre nivå i sitt arbete med att öka tiden då eleverna rör på sig och att ett medvetet arbete med att hitta nya former för detta.

★ Matlagningsprojektet har drivits som ett samarbetsprojekt mellan skolor i området och Aktiv ungdom. Insatsen är permanentad på några av skolor i Hallunda/Norsborg och Storvreten. Projektet upplevdes som mycket positivt och har bidragit till att stärka elevernas självkänsla, öka deras kunskaper om kostens inverkan på hälsan och att skapa ett positivt möte med personal inom socialtjänst och skola.

Kvinnor och män – stöd (vuxna/familjer)

★ Samtliga deltagare inom daglig verksamhet erbjuds friskvård varje vecka. Ett annat utvecklingsområde har varit deltagarnas kosthållning, där vi har bidragit med ökad kunskap, motiverat och gett stöd till deltagarna till en sundare livsstil.

★ Boende inom socialpsykiatrin har erbjudits aktiviteter för ökad rörelse samt för bättre matvanor. T

ex har man anordnat träffar för gourmetmiddagar tillsammans.

Äldre

★ Inom förvaltningen pågår en utveckling av måltidsverksamheten. Äldres hälsa hänger intimt samman med en god kosthållning. Flera undersökningar har visat att äldre personer utgör en riskgrupp för utveckling av undernäring. För att motverka detta har förvaltningen startat matgrupper för att främja matglädje i särskilda boenden och i ordinärt boende. Vi följer upp verksamheten kontinuerligt genom enkät.

★ I preventivt syfte har förvaltningen startat mötesplatser som kan medverka till att bryta isolering hos äldre människor. Mötesplatserna är tänkta att hjälpa till att skapa sociala arenor för personer som inte har några insatser från vård och omsorg. Detta kommer att följas upp under planperioden och tanken är att även skapa ett aktivitetshus för anhöriga.

Personal

I stort sett alla verksamheter erbjuds personalen olika friskvårdsaktiviteter. En del har kontaktpersoner (hälsoguides/ friskvårdsinspiratörer) som hjälper till att driva och underlätta friskvårdsaktiviteter.

Minskat bruk av alkohol och tobak, samt samhälle fritt från narkotika och minskat överdrivet spelande

Förväntat resultat

- Debutålder för alkohol ska höjas med ett år. (Utfall 2004 13,4 år).
- Andelen ungdomar i årskurs 9 som inte dricker alkohol ska öka till 45 % år 2008. (Utfall 2004 35 %)

Indikatorer/resultat dvs utfall

Under 2007 gjordes ingen drogvaneundersökning – därav inga nya resultat

Annan uppföljning/resultat

- ✘ Fler röker dagligen i Botkyrka (20%) jmf i länet (15%). Dessutom ökar det. Skillnader finns även mellan könen och mellan olika grupper utifrån socioekonomiskt index
- ✘ Fler snusar också dagligen
- ✓ Färre dricker alkohol i jmf med länet.
- ✘ Men de som dricker en stor mängd alkohol vid ett och samma tillfälle ökar.
- ✘ BVC frågar efter om små barn utsätts för passiv rökning. I Botkyrka utsätts mångfaldigt fler barn för passiv rökning jämfört med exempelvis de delar i Stockholms läns som har lägst andel barn som utsätts för passiv rökning.

Allmänt - för alla invånare

★ Det nära samarbetet med kommunens drog-samordnare och arbetet i folkhälsogruppen har under 2007 medfört det positiva att förvaltningens skolor alltmer har ett strukturerat arbete gällande arbetet mot droger och alkohol.

I bostadsområdet

- ★ Några områdesgrupper har fortsatt arbetet med att implementera "alkohol-drogpolicy för barn och unga".
- ★ Gymnasieskolorna har gemensamt arbetat vidare med policyn och också utvecklat handlingsplan utifrån policyn.

Flickor och pojkar (barn/unga)

★ Allt fler i personalen utbildas i att hålla i undervisning och föräldramöten som tar upp drogproblematiken. Den ökade insikten om vikten av att ta upp drogproblematiken i skolorna, till exempel i samband med frågor rörande livskunskap, ger en positiv bild av att detta får ta plats i skolornas arbete.

★ Årets utbildningsdag inom alkohol och drogförebyggande målet handlade dels om verkningsfulla metoder för förebyggande arbetet (Skolan förebygger – från folkhälsoinstitutet) dels om hur fritidsgården kan agera förebyggande. Dagen lockade ca 80 deltagare från grund- och gymnasieskolor, föreningar, fritidsgårdar, socialförvaltning samt från landstinget.

★ Certifiering av kommunens personal i "Hållbar utveckling" har fortsatt under våren. Alkohol och drogpolicy för barn och ungdomsverksamheter i Botkyrka ingår som en del av sociala aspekter inom certifieringen. Alkohol- och drogförebyggande samordnaren har tillsammans med folkhälso-samordnaren medverkat med korta föreläsningar

★ En arbetsgrupp från olika förvaltningar sammanställer en (K)ANT-katalog som fungerar som ett stöd i metoder för förebyggande arbete. Katalogen innehåller tips på lovande program och på vad man kan behöva tänka på kring det som rör arbetet mot alkohol, narkotika, tobak och kriminalitet. Katalogen har reviderats under 2007. I revideringen har Skolan förebygger forskning lagts in som grundtext. Den finns även tillgänglig på webben:

<http://www.botkyrka.se/folkhalsa/malomraden/alkohol-ochdrogforebyggande/>

★ Stöd till kompetensutveckling av ca 40 fritidsledare (beskrivs ytterligare under målområdet ”trygg och goda uppväxtvilkor)

★ Planering har lagts upp för att utbilda barn- och ungdomsledare inom föreningar. Sex riktade öppna föreläsningkvällar har genomförts i Alby med olika teman tex alkohol-drog-tobaksprevention.

★ Implementering av alkohol-drogpolicy har skett i olika sammanhang bla på träffar med föreningar. Skolan förebygger skolprogram har lyfts genom seminarier och träffar i samråd med Buf och Ua

★ Vi har bidragit till olika informationsmaterial, t ex ”rökfria barn”, minska langning av folköl och tobak.

★ Vi har planerat för utbildning av handlare som säljer folköl och tobak. Genomförs under 2008.

★ Cirka 40 personer inom kommunen har utbildats under fyra tvådagarsutbildningar i Örebro preventionsprogram.

★ Grundskolans elevhälsa har fått utbildning i motiverande samtalsteknik (MI)

★ Resultaten från drogvaneundersökningen har återkopplats till skolor och områdesgrupper.

★ Elever i år 2 på gymnasiet har haft arbete kring förebyggande alkohol i trafiken genom multimedieföreställningen ’Länge-Leva Livet’. Tre föreställningar visades på 2 platser i kommunen med efterföljande diskussioner.

★ I nätverksgruppen, där polis, skola, fritidsgårdar, socialsekreterare områdesutvecklaren och nattvandrarerna ingår, samarbetar man och utbyter kunskaper i arbetet mot droger i Tullinge. Det har gett konkreta resultat redan efter en ganska kort tid.

★ Områdesgruppen i Tumba har stött arbetet med projektet ”ung och medveten i Botkyrka” som för närvarande implementeras i skolorna. Vi har också presenterat ”Örebro preventionsprogram för ett antal föräldragrupper med positiva reaktioner.

Kvinnor och män – stöd (vuxna/familjer)

★ Drogvaneundersökningen har lyft fram hur många riskutsatta ungdomar som finns i respektive bostadsområde/skola. Mobilisering har skett för föräldrar/ personal angående stöd till att vara tydlig i att minderåriga inte ska dricka alkohol. Detta har skett på flera sätt enligt nedan.

★ Den årliga antidrogkampanjen genomfördes i april/maj En bok delades ut till alla tonårsföräldrar från år 7-tom åk 3 gymnasiet samt till personal inom skolor, föreningar, miniMaria, familjecentraler.

★ Örebro Preventionsprogram (ÖPP) är korta insatser på föräldramöten. Det har genomförts på flera skolor i Tullinge och Tumba. För att ytterligare kunna använda sig av metoden har alkohol och drogsamordnaren utbildat totalt ca 40 informatörer i metoden.

★ Alkohol-drogförebyggande samordnaren gör insatser tillsammans personal från socialförvaltningen främst inom resursenheten, t ex::

- Information enligt ÖPP (Örebro preventionsprogram) på skolornas föräldramöten tillsammans med områdessekreterare
- Stöd kring programmet ”Ung och medveten i Botkyrka”
- Inom familjecentralerna finns ex öppna förskolans föräldraprogram. Kontakt finns upparbetat med samordnarna för familjecentralerna.

Personal

★ Vård och omsorgsförvaltningen försöker att minska tobaksbruket hos personalen genom att ge stöd till de personer som vill sluta röka. Förvaltningen har även infört rökfria arbetsplatser inom äldreomsorgen.

Sunda och säkra miljöer

Förväntat resultat

- Antalet kvinnor som utsätts för våld i en nära relation ska minska, samt de som ändå utsätts för våld ska uppleva att de får ett bra stöd
- Andelen äldre på de särskilda boenden som upplever trygghet ska vara minst 85% år 2008
- År 2008 ska minst 60% av invånarna uppleva att det är tryggt i deras närområde
- Ett hälsofrämjande perspektiv ska finnas med i de kommunala planprocesserna

Indikatorer/resultat dvs utfall

- ✓ 81% av invånarna upplevde 2007 att det är tryggt i deras närområde. Det skiljer dock inom olika områden; i Alby, Fittja, Tullinge, Grödinge/Vårsta har resultaten förbättrats sedan 2006 medan den upplevda tryggheten gått ned i övriga områden.
- ✓ 89% av brukarna inom vård och omsorg upplever trygghet i verksamheterna.
- ✓ 96% av enheterna har gjort åtagande för ökad trygghet, medicinsk säkerhet och kontinuitet i omvårdnaden

Annan uppföljning

- ≈ Totalt antal skadade i kommunen som fått slutenvård skiljer inte mycket jämfört med riket/länet.
- ✓✗ Fallolyckorna är lägre än i riket, men högre än andra jämförbara kommuner. En annan skadetyp är "avsiktligt tillfogad skada" där det är fler personer som vårdas på sjukhus för skada.
- ✓ Totala antalet bostadsinbrott, villor och lägenheter, under åren 2005 till 2007 har i faktiska tal varit 227, 199 och 176, vilket innebär en minskning på två år med 22%.
- ✓ 84 % av eleverna på S:t Botvids gymnasium instämmer i påståendet: "Jag känner mig trygg på min skola", år 2006 var motsvarande siffra 77 %.

Allmänt - för alla invånare

★ Den fysiska planeringen granskas utifrån folkhälsoplanens målområden. Vi medverkar också till att man i kommunens fysiska planering tar hänsyn till behovet av konstnärlig utsmyckning och spontanytor för idrott mm i nya bostadsområden. Vi är med och påverkar utformningen av den offentliga miljön genom ett utvecklat samarbete med berörda förvaltningar, bostadsföretag, konstnärer med flera.

I bostadsområdet

- ★ I Hallunda/Norgsborgs har en arbetsgrupp med fokus på trygghet och frågor som rör fysisk miljö bildats. Gruppen har ansvaret för att arrangera temaveckan Helt-Rent-Snyggt-Tryggt och för uppföljningen av områdesvandringarna.
- ★ Områdesvandringar (ta hjälp av boende för att få förslag på trygghetsskapande åtgärder i närområdet) anordnas i alla kommundelar. Ibland är vandringarna utifrån olika teman t ex belysning, utevistelse.

☆ Flera av områdesgrupperna har anordnat temaveckor kring Helt-Rent-Snyggt-Tryggt. I samarbete med Botkyrkabyggen, skolor och föreningar städas närmiljön.

★ För att främja grannsamverkan i hyreshus har Botkyrkabyggen utsett tre huvudombud bland hyresgäster. De har fått utbildning från BRÅ. Huvudombuden har knackat dörr i tre hus på Alhagsvägen, Advokatbacken och Lagfartsvägen för att intressera hyresgäster för grannsamverkan. 52% av hyresgästerna måste vara intresserade för att huset ska kunna skyltas med grannsamverkansskylten. Ett av husen kommer att införa grannsamverkan. Andra åtgärder för att skapa bra relationer och kännedom mellan grannar är satsning på utökade ViBo-vårdar och aktiviteter i kvarterslokaler.

★ Nattvandring sker i stort sett i alla kommundelar men på olika sätt. T ex i Hallunda/Norsborg resp Alby är det föreningsråden som bedriver verksamheten. I Alby nattvandrar Alby Turkiska förening fredagar och lördagar. I Tullinge: har föreningen Nattvandrarerna har fått fortsatt stöd av DOS, BUF, och SOC. Föreningen har fått hjälp med rekryteringen av aktiva medlemmar. Mobiliserande möten med föräldraråd/föreningar har genomförts och gett små men dock resultat. Nu finns det ungdomar som nattvandrar även i Tullinge. De kallar sig Nattfalkarna och nattvandrade även under

sommaren. I Fittja nattvandrar Lygna gatan (två ledare och några juniorvärdar) två kvällar i veckan. De har samarbete med Ungdomens hus, skolorna och Botkyrkabyggen. Även en miniorgrupp* har startats för barn i åk 3-5 pga sena utekvällar. Nattvandringen i Vårsta avtog i slutet på vårterminen.

* Miniorernas tanke är att köra en lättare variant av Lugna Gatans Junior utbildning där inriktningen är gruppträck, mobbning och hur man kan vara en bra kompis. Guppen träffas en gång i veckan efter skoltid vid 10 tillfällen. Förutom ledare från Lugna Gatan har man kopplat in kuratorn från Fittjaskolan och områdessekreterarna från Soc. Efter avslutad utbildning får de ett diplom på det de har genomgått och en tröja med logga Fittjas Mini Juniorer. Därefter fortsätter de att träffas minst en gång i månaden och diskuterar skolsituationen och tar en rundvandring i Fittja med gruppen.

Flickor och pojkar (barn/unga)

☆ I förebyggande syfte anordnas fritidsaktiviteter av både kommunala verksamheter, Botkyrkabyggen och föreningar och samordnas av områdesgrupperna vid storhelger och skollov. Det är mycket viktigt att genom regelbundna möten samordna dessa aktiviteter. Varje verksamhet har kompetens och kunskap som kan utnyttjas bättre genom samarbete. Exempel på aktiviteter;

Extra öppethållande på fritidsgårdar och fritidsgårdspersonal ute i områdena, sommarfestivaler (Fittja, Störvreten), fältbussens aktiviteter, parklek, basket, simning och andra idrottsturneringar, för barn och unga var SportlovsManga en höjdpunkt med aktiviteter på alla bibliotek. Barnteater, sagostunder, tv-spelturné, bokprat och Sommarboksaktiviteter är andra inslag som lockat många.

★ Satsningen på Norsborgs Änglar har gett ett gott resultat. Förutom den tidigare gruppen har det bildats både en "tjejgrupp" och en "Miniänglar". Tjejgruppen har genomgått i princip samma "sociala träning" och Local Hero program som "killgruppen". Miniänglarna kan sägas vara en metod-utveckling av själva idén med Änglarna.

★ Norsborgs Änglar har tidigare genomgått CAN's Local Hero utbildning och är nu "anti-drogambassadörer" i området. Änglarna har under år 2007 deltagit i drogfria arrangemang för yngre och jämnåriga ungdomar.

★ I Fittja har biokvällar anordnas pga att allt fler yngre ungdomar är ute sent under helgkvällar (kommer även från andra kommuner). Biokvällarna har anordnats i Fittjaskolan tillsammans med Lugna Gatan. En grupp har ansvarat för ordningen och andra gruppen har patrullerat och informerat om biokvällen. Ungdomarna har visat stort intresse för filmkvällarna och ca 70-100 personer har deltagit vid varje tillfälle.

★ Det finns en del ungdomar som saknar meningsfull sysselsättning under dagen då försörjning genom kriminallitet kan bli ett alternativ för en del av ungdomarna. Att bara erbjuda fritidsverksamhet räcker inte för att skapa trygghet. Projektet Arbetskarriär har övergått till Studie och arbetscoachning i Ungdomens Hus i Fittja för ungdomar 16-20 år. Det var ett samverkansprojekt mellan socialförvaltningen, utbildnings- och arbetsmarknadsförvaltningen, kultur och fritidsförvaltningen, arbetsförmedlingen och landstiget. Projektet avslutades i dec 07 och efter utvärdering har kommunen avsikt att starta ett "Trainee program".

Äldre

★ Vård och omsorgsförvaltningen lägger stor vikt vid det förebyggande arbetet eftersom det har visat sig att man genom ett hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete kan fördröja insatser inom vård och omsorg hos äldre personer.

★ Anhörig äldrecentraler finns nu i två kommuner där friskvård för äldre, studiecirkel och utflykter är återkommande verksamheter.

★ Den inrättade tjänsten som "Botkyrkafixare" har visat sig kunna hjälpa till att öka säkerheten för äldre i kommunen. Verksamheten kommer att utvärderas under planperioden.

★ Planering har pågått för att under 2008 starta en utbildning i läkemedelshandling för vårdpersonal eftersom det har uppmärksamats att många äldre använder många läkemedel och ofta på fel sätt. Om vårdpersonalen får kunskaper för att kunna guida den äldre i sitt intag kan läkemedelsbiverkningar förebyggas.

I denna årsredovisning kan du se "allt" vad som har gjorts som kan påverka folkhälsan i Botkyrka samt en del statistik om hälsoläget. Det görs så otroligt mycket inom alla verksamheter som påverkar folkhälsan i positiv riktning.

Att folkhälsoarbetet finns med på agendan, att det är förankrat samt att det integreras i det ordinarie arbetet är en stor framgångsfaktor. Andra framgångsfaktorer är den samverkan som sker på flera nivåer; inom politiken genom folkhälsokommittén samt genom det strategiska arbetet genom folkhälsogruppen och genom områdesgrupperna. Att många hjälps åt i arbetet gör också att förväntningarna på resultat ökar. Därför är det viktigt att vi hittar uppföljningar som speglar resultatet av arbetet samtidigt som vi följer trender inom hälsoläget i befolkningen, inför vår fortsatta utveckling av folkhälsoarbetet i Botkyrka.

Varför inte kika in och se om kanske ditt bidrag finns med - eller låt dig inspireras av andras arbete.

Socialförvaltningen i Botkyrka kommun är ansvarig för folkhälsoarbetets årsredovisning. Om du har några frågor eller förslag kring folkhälsoarbetet kontakta Elisabeth Skoog, 08-530 614 72, elisabeth.skoog@botkyrka.se

Årsredovisningen finns även tillgänglig via kommunens webbsida:

www.botkyrka.se/folkhalsa

**BOTKYRKA
KOMMUN**

BOTKYRKA – LÅNGT IFRÅN LAGOM

Botkyrka kommun, 147 85 Tumba, Sverige

Besöksadress: Munkhättevägen 45.

Telefon (vx): 08-530 610 00. www.botkyrka.se